Autor Guste Santini
Subota, 17 Ožujak 2001 20:22

S jedne strane, govorimo kako nemamo sposobnih managera, a, s druge strane, mjenjamo managere turističke privrede u tolikom broju koji moraju posjedovati specifična znanja. Dakle, istovremeno, nemamo nanagere kada nam je to potrebno kao izgovor, a nalazimo ih čak dvije stotine kada to odluči neka državna institucija. Ponovno se ponavlja pravilo da je dovoljno biti na vlasti pa možeš učiniti što je drugima nezamislivo i neizvedivo. Račun neuspjeha će biti upućen opet poreznim obveznicima.

Jasno, nitko ne brani niti jednog neuspjelog managera. Ono što je u tome apsurdno jest činjenica da se o tome govori sredinom ožujka kada je turistička predsezona na samom startu. Istina, šarmantna ministrica relativizira ovako tvrdi stav ukazujući da će se ići case by case. Ipak, ako je to tako zbog čega je trebalo izaći u javnost sa iznesenim stavom? Čini mi se da je "borba" gospođe ministrice zapravo njezin osobni angažman da se spasi što se spasiti dade. Očito će se stvari odvijati po drugačijem scenariju ma što, gospođa ministrica, predlagala. "Karte su bačene" (bumo rekli: "tak nam je pal bažul") i ostaje da se priča ispriča do kraja.

Na ovim sam stranicama već podržao poslovno sposobnu i učinkovitu ministricu. Ovo nikako ne znači da na neke stvari iz područja turizma ne gledam drugačije - više ili manje radikalno od gospođe ministrice. Međutim, kada valja nekom dati priznanje onda je red da se to javno i neuvijeno učini.

Priča koju ja imam pred očima je sasvim prozirna. Pripremaju se velike jesenske rasprodaje nacionalnog bogatstva. Svima je jasno da veličina proračuna i struktura planiranih prihoda nisu ni lako ni jednostavno ostvarivi. Poseže se za "spasonosnom" formulom: prodaja i samo prodaja obiteljskog srebra (ovaj iziraz već mnoge nervira jer mu je sadržana poruka: Popu pop a bobu bob.) i dodatno zaduživanje u inozemstvu pri čemu ni domaći izvori kako smo to vidjeli u siječnju nisu "mrski" vlasti. Prema tome, u narednom razdoblju valja prirpremiti i upakirati proizvode tako da ih stranci kupe a mi "pokrpamo" proračunske rupe. U tom smislu, da usput komentiram, mjenjamo model financiranja izgradnje cesta i otvaramo mogućnost da lokalna uprava i samouprava uvodi svoje porezne sisteme (o čemu sam na ovim stranicama već pisao) što predstavlja "labavljenje" fiskalne politike na mala vrata.

Kritizirati je lako. Ono je posebno jednostavno ako se rade stvari tako loše kako se rade. Vjerojatno će čitalac očekivati prijedlog koji bi mogao polučiti bolje rezultate. Ja ću to, ukratko, pokušati učiniti.

Hrvatska niti bilo tko u Hrvatskoj ne mže zamisiliti koncepciju razvoja a da pri odabiru moguće strategije turistička privreda ne igra više/manje glavnu ulogu, posebice u kratkom roku. Prema tome, kada imate malo resursa, kao što je to slučaj Hrvatske, tada je prvo pravilo da ih čuvate u najvećoj mogućoj mjeri. Ovo znači da se mora prije bilo koje i kakve činidbe (posebno se to odnosi na prodaju obiteljskog srebra) definirati strategija, operativni planovi sa mogućim taktikama koji će što učinkovitije ostvariti koncepciju razvoja. Jasno je da jednom kada ste prodali turističke kapacitete vi ste prodali i najbolje lokacije na obali. O tome se prilično šuti. Istovremeno nagovaramo privatnike da grade skupe ampartmane i nismo spremni da osposobimo te ljude da oni preuzmu sami ili grupno neke kapacitete. Bojimo se da oni to nebi znali kao da je lakše poslovati sa malim i nedostatnim kapacitetima (sitna robna proizvodnja sa

elementima samoeksplatacija kako bi rekao J.K.Galbaraiht) nego se uputiti u tržišnu utakmicu kao kobni proizvođač. Odista zapanjujuće.

Vratimo se temi. Osmisliti turističku privredu znači istu staviti u izravnu vezu sa dinimiziranjem privrednog razvoja. Svijet nam se divi na turističkim potencijalima i sve više nam aplaudira kako mi sve jeftinije prodajemo kapacitete. Odlično! Turističke agencije su usitnjene. Država na planu prodaje turističkih kapaciteta turistima gotovo da nije ništa učinila. Jest neke smo agencije hrabro prodali. Nije se - i neće - analizirati zašto je to učinjeno. Kako je moguće ne uočiti razvojnu šansu, pored postojećih kapaciteta, što nam pruža vlastita prodajna mreža. Umjesto da naše agencije prodaju naše i svjetske kapacitete domaćim i inozemnim turistima mi se uglavnom predajemo - postajemo ovisni o drugima kada treba i kada ne treba. Prema tome, odvoji li se konceptualno prodajna funkcija od "proizvodne" tada je jasno da osposobljavanje domaćih ljudi nije neostvariv cilj. Tako bi, recimo, moji biograđani ili zadrani mogli hotelske kapacitete organizirati na način koji bi sasvim sigurno bio osebujniji nego što će to učiniti bilo koji drugi kupac. Te specifičnosti od mjesta do mjesta eliminiraju monotonost turističke ponude i, prema tome, pored postelje je moguće ponuditi gostu naš način življenja. To je posebnost i to vezuje turiste za određeni kraj. Bilo bi dobro izvršiti analizu koji turisti i u kojim uvjetima, dakle: Zašto?, dolaze više od jednom u Hrvatsku. To je razvojna šansa a ne prodaja turističkih kapaciteta. Prema tome, **umjesto da dajemo kredite za nove ampartmane dajmo kredite pojedincima da osposobe hotele a njih obrazujmo da postanemo relevantna turistička destinacija.**

Ovo ne znači da se ne mogu prodavati kapaciteti i inozemstvu odnosno domaćim kupcima. Upravo suprotno. Ja se zalažem da se to čini programirano kako bi inozemni kupac kupio dobar proizvod i tako nastavio započet razvoj turističke privrede. Turistička privreda je način življenja u koji valja implementirati sve ono što inače podrazumjevamo pod civilizacijskim standardom. Ovako ćemo postati konobaari, sobaarice, recpcioneri, itd. To nije i ne može biti turizam kakav ja želim u svojoj zemlji.

Upravo sam zato pohvalio Tvornicu duhana Rovinj koja je prepoznala svoju razvojnu šansu što će utjecati na razvoj turizma u Hrvatskoj. Olako se prešlo preko oduševljenja radnika koji su željeli dolazak odgovornog i učinkovitog vlasnika. To želim sasvim jasno istaći. Nismo mi neuka zemlja ma koliko nas neki takvim smatrali. Tko će ustvrditi da je danas kavaliteta obrazovanja u Hrvatskoj kvalitetniju u odnosu na dosegnute standarde pred deset ili dvadeset godina (ubrzo ću na ovu temu na ovim stranicama o tom sudbonosnom pitanju progovoriti).

Ne očekujem da vlast na izneseno reagira, a kamoli, da reakcija bude pozitivna. Ovo sam napisao zbog vas dragi čitaoci i svoje savjesti da se opet ne kaže, po tko zna koji put, nije bilo drugog rješenja. Očito smo zemlja gdje su nam alibiji potrebniji od bijega iz siromaštva. A mi jesmo siromašni i to ćemo ostati navjeke ako se ne odredimo prema našoj budućnosti i ako ne shvatimo da smo tek jedna nevažna karika u životnom lancu jedne zemlje koja se zove Hrvatska. Ipak život jedne zemlje je duži od života jedne generacije. U protivnom sve do sada učinjeno ne bi imalo nikakvog smisla.